

राज्यातील मॅट्रिकोत्तर (Post-Matric) शिष्यवृत्ती योजनांची प्रक्रिया सुलभ, पारदर्शक व कालबद्ध करण्यासाठी MahaDBT Portal वर महाआयटीद्वारे विकसित “महाशिष्यवृत्ती” एकात्मिक संगणकीय प्रणालीचा अवलंब करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
शासन निर्णय क्रमांक : बैठक-२०२५/प्र.क्र.१८९/ शिक्षण-१/ ई-१५३७०३८
दिनांक : २२ मे, २०२६

प्रस्तावना :

महाराष्ट्र शासनाच्या विविध विभागांमार्फत मॅट्रिकोत्तर (Post-Matric) शिष्यवृत्ती योजना MahaDBT प्रणालीद्वारे राबविण्यात येतात. सद्यस्थितीत शिष्यवृत्ती योजनांच्या अंमलबजावणीची प्रक्रिया अधिक सुलभ, पारदर्शक व विद्यार्थीकेंद्रित होण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाच्या विविध विभागांमार्फत राबविल्या जाणाऱ्या मॅट्रिकोत्तर (Post-Matric) शिष्यवृत्ती योजनांचे मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाच्या निर्देशानुसार सर्व संबंधित विभागांतर्गत अभ्यासगटामार्फत Governance Process Re-Engineering करण्यात आले आहे.

सदर Governance Process Re-Engineering अहवाल सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.०८.०१.२०२६ रोजीच्या पत्रान्वये या विभागास प्राप्त झाला होता. सदर GPR अहवाल सामान्य प्रशासन विभागाच्या निर्देशानुसार आवश्यक प्रणाली विकास व अंमलबजावणीची कार्यवाही करण्याकरीता व्यवस्थापकीय संचालक, महाआयटी यांना उच्च व तंत्र शिक्षण विभागामार्फत दि.१३.०२.२०२६ रोजीच्या पत्रान्वये पाठविण्यात आला होता. त्यानुषंगाने महाआयटीद्वारे विकसित “महाशिष्यवृत्ती” एकात्मिक संगणकीय प्रणालीचा अवलंब करण्याची बाब विभागाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :

राज्यातील सर्व मॅट्रिकोत्तर Post-Matric शिष्यवृत्ती योजना शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७ पासून “महाशिष्यवृत्ती” या एकात्मिक संगणकीय प्रणालीद्वारे MahaDBT २.० पोर्टलवर राबविण्यात येणार आहेत. त्यानुषंगाने सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या व अंमलबजावणी करण्यात येणाऱ्या सर्व योजनांसाठी सदर MahaDBT २.० पोर्टलवरील “महाशिष्यवृत्ती” एकात्मिक संगणकीय प्रणाली याद्वारे लागू करण्यात येत आहे.

२. “महाशिष्यवृत्ती” एकात्मिक संगणकीय प्रणालीमुळे विविध विभागांतील योजना एकाच डिजिटल पोर्टलवर (Digital Portal) एकत्रित उपलब्ध होऊन योजनांची अंमलबजावणीची प्रक्रिया विद्यार्थ्यांसाठी सुलभ व सुसंगत होईल.
३. पोर्टलवर विद्यार्थ्यांनी अर्जांमध्ये नमूद केलेल्या माहितीच्या आधारे ते ज्या योजनांसाठी संभाव्यतः पात्र असू शकतात अशा योजनांची माहिती पाहण्याची सुविधा त्यांना उपलब्ध करून देण्यात आली आहे, ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना योजनांसाठी अर्ज करताना माहितीपूर्ण व पारदर्शक पद्धतीने निर्णय घेणे सुलभ होईल. यामुळे अपात्र अर्जांचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होऊन संपूर्ण अंमलबजावणी प्रक्रिया अधिक कार्यक्षम, पारदर्शक व विद्यार्थी-केंद्रित होईल.
४. विद्यमान ऑनलाईन प्रणालीमधील १३० पेक्षा अधिक अर्ज माहिती क्षेत्रांचे (Application Fields) योजनानिहाय भरावे लागतात. या प्रणालीमुळे सदर Fields ची संख्या कमी करून ती ६५ क्षेत्रांपर्यंत मर्यादीत करण्यात आली आहे.
५. तसेच विद्यार्थ्यांना सादर करावी लागणारी कागदपत्रांची संख्या कमी करण्यात आल्याने त्यांना पुनरावृत्ती स्वरूपातील माहिती भरणे व कागदपत्रे सादर करणे टाळण्यासाठी आधार, CET Cell ई. शासकीय डेटाबेसमधून माहिती व कागदपत्रांचे Auto-Fetch सक्षम करण्यात येत आहे.
६. तसेच विद्यमान चार-स्तरीय छाननी यंत्रणा सुलभ करून सरासरी दोन छाननी स्तरांपर्यंत मर्यादित करण्यात येत असून, त्यामुळे अर्जांची छाननी व मंजूरी प्रक्रीया जलदगतीन करणे शक्य होणार आहे.
७. शिष्यवृत्ती नूतनीकरण प्रक्रियादेखील Pre-filled Renewal Application द्वारे सुलभ करण्यात येत असून, विद्यार्थ्यांना केवळ शुल्क भरण्याचा तपशील व इतर बदल झालेली माहिती अद्ययावत करावी लागेल.
८. तसेच उत्पन्नाधारित योजनांसाठी प्रथम वर्षी सादर करण्यात आलेले उत्पन्न प्रमाणपत्र स्वयंघोषणापत्राच्या (Self Declaration) आधारे संपूर्ण अभ्यासक्रम कालावधीसाठी वैध राहिल.
९. विद्यार्थ्यांस त्यांच्या अर्जांची स्थिती (Status) वेळोवेळी ऑनलाईन पाहता येईल अथवा तपासता येईल.
१०. शिष्यवृत्तीच्या रकमेचे वितरण (Disbursement) विद्यार्थ्यांच्या आधार संलग्नित बँक खात्यावर थेट ऑनलाईन पद्धतीने जमा करण्यात येईल.
११. सदर शासन निर्णयाद्वारे “महाशिष्यवृत्ती” ही एकात्मिक संगणकीय प्रणाली MahaDBT २.० पोर्टलवर लागू करण्यात येत असली, तरीही संबंधीत शिष्यवृत्ती योजनांच्या मूळ शासन निर्णयांद्वारे निर्धारित करण्यात आलेल्या अटी, शर्ती, पात्रता निकष, आर्थिक मर्यादा, लाभांचे स्वरूप व अंमलबजावणीची मूलभूत तत्वे कायम राहतील.
१२. प्रस्तुत प्रणाली ही अर्ज भरणे, अर्ज तपासणे (Scrutiny), शिष्यवृत्ती मंजूरी, शिष्यवृत्तीच्या रकमेचे हस्तांतरण व अर्जांचे नूतनीकरण प्रक्रिया इ. बाबी सुलभ, पारदर्शक व कालबद्ध करण्यासाठी तांत्रिक व प्रशासकीय सुधारणा म्हणून लागू करण्यात येत आहे.
१३. सदर योजनांच्या शासन निर्णयांमध्ये वेळोवेळी करण्यात आलेले सुधारित बदल, शुद्धीपत्रके, परिपत्रके व पूरक सूचना यानुसार “महाशिष्यवृत्ती” संगणकीय प्रणालीत महाआयटीने वेळोवेळी बदल करणे आवश्यक राहिल.

१४. सदर महाशिष्यवृत्ती प्रणालीमार्फत विद्यार्थ्यांना अर्ज करण्याची कार्यपद्धती www.mahadbt2.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावरील युजर मॅन्युअलमध्ये सविस्तरपणे देण्यात आलेली आहे. तसेच विविध योजनांचे निकष, पात्रता व शिष्यवृत्ती लाभाचा तपशील देखील याच संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला आहे.

१५. या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट अ मध्ये शिष्यवृत्ती योजनांच्या अर्जाचा नमूना जोडला आहे.

१६. उपरोक्त सर्व सुधारणा शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७ पासून अंमलात येतील. त्यानुषंगाने आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी आवश्यक ती कार्यवाही तातडीने करण्याची दक्षता घ्यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेले असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२६०५२२१९२०५२१६२२ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वर्षा देशमुख)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

सोबत : परिशिष्ट - अ
प्रति,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उपमुख्यमंत्री (नगर विकास विभाग) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. उपमुख्यमंत्री (अल्पसंख्याक विकास व औफाक विभाग) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. मंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव
६. मा. मंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव
७. मा. राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव
८. मा. राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव
९. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
१०. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
११. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद व विधानसभा सदस्य
१२. मा. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक
१३. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग)
१४. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाआयटी, मुंबई
१६. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
१७. सर्व जिल्हाधिकारी
१८. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद
१९. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण विभाग.
२०. सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी
२१. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर

२२. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र - १/२, मुंबई / नागपूर
२३. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२४. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
२५. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

परिशिष्ट -अ
योजनेच्या अर्जाचा नमूना

Applicant Details

Applicant Personal Details

Aadhaar Number * XXXXXXXX71106	Aadhaar Bank Link status * Select
Name * Ashish Manoharrao Borkar	Date of Birth (As per Aadhaar) * 1986-08-07
Age * 39	Gender * Male
Email ID * Email ID <input type="button" value="Verify"/>	Mobile Number * Mobile Number <input type="button" value="Verify"/>
APAAAR ID APAAAR ID	Applicant full Name (As per SSC Marksheet / L.C.) * Applicant full Name (As per SSC Marksheet / L.C.)
Religion * Select	Caste Category * Select
Caste * Select	Caste Certificate Number * Caste Certificate Number <input type="button" value="Fetch"/>
Caste Certificate Choose File No file chosen <small>Accepted formats: PDF, JPG, JPEG (Max 5MB)</small>	Are you Domicile of Maharashtra / Maharashtra-Karnataka Border? * Yes
Domicile Certificate Number * Domicile Certificate Number <input type="button" value="Fetch"/>	Domicile Certificate Choose File No file chosen <input type="button" value="Upload"/> <small>Accepted formats: PDF, JPG, JPEG (Max 5MB)</small>

Family Income Details

Family Annual Income * Family Annual Income	Do you have Non-Creamy Layer Certificate? * Yes
Upload Non-Creamy Layer Certificate Choose File No file chosen <input type="button" value="Upload"/> <small>Accepted formats: PDF, JPG, JPEG (Max 5MB)</small>	Income Certificate Number * Income Certificate Number <input type="button" value="Fetch"/>
Income Certificate Choose File No file chosen <input type="button" value="Upload"/> <small>Accepted formats: PDF, JPG, JPEG (Max 5MB)</small>	

Disability Details

Disability of any Type? *
Select

Parent/Guardian Details

Is either parent alive? * Yes	Father Name * Father Name
Mother Name * Mother Name	Parent's/Guardian Mobile No. * Parent's/Guardian Mobile No. <input type="button" value="Verify"/>

Address Details

Address * <input type="text" value="S/O Manoharrao Borkar, 156, behind ambedkar hostel, Hinganghat, W"/>	State * <input type="text" value="Maharashtra"/>
District * <input type="text" value="Wardha"/>	Taluka * <input type="text" value="Hinganghat"/>
Village * <input type="text" value="SHAHAPUR"/>	Pincode * <input type="text" value="442301"/>

Current Course Details

Current Course Information

Admission Year In Current Course * <input type="text" value="Select"/>	Institute State * <input type="text" value="Select"/>
Institute District * <input type="text" value="Select"/>	Institute Taluka * <input type="text" value="Select"/>
Qualification Level * <input type="text" value="Select"/>	Stream * <input type="text" value="Select"/>
College Name / School Name * <input type="text" value="Select"/>	Course Name * <input type="text" value="Select"/>
Admission Type * <input type="text" value="Select"/>	Year Of Study * <input type="text" value="Select"/>
Admission Date * <input type="text" value="dd-mm-yyyy"/>	Fees Paid * <input type="text" value="Fees Paid"/>
Is it a Professional course? * <input type="text" value="Select"/>	Is Admission Through Open Or Reserved Category? * <input type="text" value="Select"/>
Gap Years * <input type="text" value="Gap Years"/>	

Past Qualification Details

Past Qualification Information

[+ Add Another Past Qualification Information](#)

Past Qualification Information #1

Is your previous High School / College / Institute in Maharashtra? * <input type="text" value="Select"/>	Institute State * <input type="text" value="Select"/>
Institute District * <input type="text" value="Select"/>	Institute Taluka * <input type="text" value="Select"/>
Qualification Level * <input type="text" value="Select"/>	Stream * <input type="text" value="Select"/>
College Name / School Name * <input type="text" value="Select"/>	Course * <input type="text" value="Select"/>
Board/University * <input type="text" value="Select"/>	Passing Year * <input type="text" value="Select"/>
Xth percentage * <input type="text" value="Enter xth percentage"/>	Upload Marksheet <input type="button" value="Choose File"/> No file chosen

Accepted formats: PDF, JPG, JPEG (Max 5MB)

Additional Declaration

- I confirm that my Aadhaar seeded account is NOT a 'Jan Dhan' account, and no credit limit is applicable on the account.
- I confirm that my Aadhaar seeded bank account is active
- I confirm that my family has not availed benefits under any Government scholarship / hostel scheme(s) for more than 2 children.
- I confirm that I have applied for and availed the scholarship benefit from the Government for not more than 1 Scholarship / Freshship scheme and 1 accommodation scheme (as applicable).
- I hereby declare that, where family income is an eligibility criteria for the scholarship, I shall be solely responsible for promptly informing the concerned Institute of study and the respective Department in writing if my family income exceeds the prescribed threshold of INR 2.5 lakh or INR 8 lakh, as applicable, at the time of renewal of scholarship. I understand that failure to disclose such changes may render me ineligible for the scholarship and may attract recovery of benefits and any other action as per applicable rules.
- I confirm that I am the first / second child in the family availing this scholarship and not more than 2 children are availing / will have availed this scholarship in total.

I have read and agree to this declaration.

Cancel

Save As Draft

Preview Application

Submit Application